

คู่มือปฏิบัติงาน
การสอบสวนทางวินัย

โดย

นายประสิทธิ์ อุ่นศิริ
นิติกรชำนาญการ

คำนำ

คู่มือการสอบสวนทางวินัยเล่มนี้ ได้จัดทำขึ้นโดยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการทางวินัย ซึ่งการดำเนินการสอบสวนทางวินัยโดยคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการจำนวนอย่างน้อยสามคน ซึ่งประธานกรรมการต้องมีตำแหน่งระดับไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ คณะกรรมการสอบสวนต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยอย่างน้อยหนึ่งคน และเนื่องจากการสอบสวนทางวินัย กระบวนการที่มีลำดับขั้นตอนที่ยุ่งยากและซับซ้อน ค่อนข้างยากในการทำความเข้าใจและปฏิบัติ หากมิได้ปฏิบัติเป็นประจำก็อาจจะเกิดความผิดพลาดได้ง่าย ฉะนั้น ในฐานะที่ตนเองมีตำแหน่งหน้าที่เป็นนิติกรซึ่งมีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวนี้โดยตรง ได้เห็นถึงความสำคัญของการสอบสวนทางวินัย และคิดว่าจะต้องมีส่วนช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสอบสวนทางวินัยให้สามารถเข้าใจกระบวนการทางวินัยได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้อง จึงได้เขียนคู่มือเล่มนี้ขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นเสมือนหนึ่งเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการสอบสวนทางวินัย สำหรับข้าราชการตำแหน่งอื่น นอกจากตำแหน่งนิติกรที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการสอบสวนทางวินัย

คู่มือเล่มนี้ ผู้เขียนได้เรียบเรียงขึ้นโดยยึดหลักเกณฑ์ตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นหลักสำคัญ และอีกส่วนหนึ่งก็ได้อาศัยประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งนิติกรด้วย ซึ่งผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้ และความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในหน้าที่สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แต่ถ้าหากจะมีความผิดพลาดใดๆ เกิดขึ้นจากคู่มือเล่มนี้แม้แต่เพียงเล็กน้อย ข้าพเจ้าก็ต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ และขออนุญาตรับความผิดพลาดนั้นๆ ไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	๑
คณะกรรมการสอบสวนทางวินัย	๒
หน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย	๓
การดำเนินการทางวินัย และการสอบสวนทางวินัย	๔
ข้อปฏิบัติในการสอบถ้อยคำผู้ถูกล่าหา/พยาน	๕
การรวบรวมพยานหลักฐาน	๖
ฐานความผิดทางวินัยและโทษทางวินัย	๗
รายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย	๘
ภาคผนวก	
- แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินการทางวินัย	
- แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินการทางวินัย กรณีมีมูลความผิดทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรง	
- แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินการทางวินัย กรณีมีมูลความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง	

บทนำ

.....

ความหมายของการสอบสวนทางวินัย

การสอบสวนทางวินัย คือ การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อที่จะให้ได้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ หรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังกล่าวหาข้าราชการ หรือ ลูกจ้างว่ากระทำผิดวินัย ไม่ว่าจะร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง เพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรม และพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยจริงหรือไม่ อย่างไร และถ้ากระทำผิดวินัยแล้วควรจะได้รับโทษสถานใด ด้วย เมื่อได้มีการกล่าวถึงคำว่า การสอบสวนทางวินัยนี้ ผู้เขียนเห็นว่ายังมีอีกคำหนึ่งที่มีความหมายคล้ายๆ กัน คือ คำว่า “การสืบสวน” ซึ่งก็คิดว่าบางคน อาจจะเรียกหรือนำไปใช้หรือเข้าใจความหมายได้ไม่ถูกต้องนัก จึงควรที่จะทำความเข้าใจให้ถูกต้องไว้ด้วย โดยคำว่า นี้จะหมายถึงการเสาะแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐาน เพื่อที่จะทราบถึงรายละเอียดแห่งกรณีที่เกิดเรื่องราวต่างๆ ขึ้น และสำหรับในทางวินัยแล้ว เราก็มักจะได้ยิน คำๆ นี้ ควบคู่กับการหามูลแห่งการกระทำผิดผิด ก่อนที่จะมีการดำเนินการทางวินัย หรือการสอบสวนต่อไป

คณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

.....

เมื่อใดที่ต้องมีการสอบสวนทางวินัย

การสอบสวนทางวินัยจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีกรณีสงสัยว่ามีมูลอันน่าเชื่อว่าเป็นความผิดทางวินัย ซึ่งอาจมีที่มาของมูลกรณีแห่งเรื่องที่ปรากฏขึ้นได้หลายทาง เช่น มีผู้ร้องเรียนกล่าวหา ผู้บังคับบัญชาเห็นเองการแต่งตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างไม่ร้ายแรงตามข้อ ๒๖ แห่งประกาศ ก.อบต.จังหวัดแพร่ เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ ไม่ได้กำหนดแบบพิธีการ ในการดำเนินการว่าจะต้องทำอะไร โดยเพียงแต่ระบุไว้ว่าให้ดำเนินการตามวิธีการที่นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเห็นสมควร โดยอาจมอบหมายให้พนักงานส่วนตำบล ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาสอบสวนแทน หรือตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการโดยทั่วไป ก็จะต้องมีการพิจารณาในเบื้องต้นก่อนว่า กรณีที่เกิดขึ้นมีมูลที่ควรกล่าวหาหรือไม่ และถ้าเห็นว่ามีมูล จึงควรตั้งเรื่องกล่าวหาและรวบรวมหลักฐาน ตามสมควรแก่กรณี เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการสอบสวนความผิดทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงนี้ จะดำเนินการในรูปแบบใดก็ได้ไม่มีกฎเกณฑ์บังคับไว้ แต่ถึงแม้ว่าจะมิได้มีรูปแบบบังคับไว้ จากประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งนิติกรของผู้เขียน ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่าควรใช้แบบตามที่กำหนดไว้สำหรับการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง (แบบ สว.๑ - แบบ สว.๖) ในการดำเนินการสอบสวนสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงด้วยเพื่อความสะดวก และครบถ้วนในการปฏิบัติ

การแต่งตั้งกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง

ตามข้อ ๔๙ แห่งประกาศ ก.อบต.จังหวัดแพร่ เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ กำหนดให้แต่งตั้งจากข้าราชการ พนักงานส่วนตำบลในสังกัด กรณีมีเหตุผลความจำเป็น หรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนพิจารณา หรือเพื่อความยุติธรรม การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนอาจแต่งตั้งจากพนักงานส่วนท้องถิ่นอื่น หรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน โดยได้รับความยินยอมจากต้นสังกัดก็ได้ ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้แต่งตั้งจำนวนอย่างน้อยสามคน ประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งมีตำแหน่งระดับไม่ต่ำกว่าหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา ตามที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนตำบลกำหนด โดยให้กรรมการคนหนึ่งเป็นเลขานุการ คณะกรรมการสอบสวนต้องมีผู้ดำรงตำแหน่งนิติกร หรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมาย หรือผู้ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรการดำเนินการทางวินัย หรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยอย่างน้อยหนึ่งคน ในกรณีจำเป็นจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการซึ่งเป็นพนักงานส่วนตำบล หรือพนักงานส่วนท้องถิ่นอื่น หรือข้าราชการฝ่ายพลเรือน หรือลูกจ้างประจำหรือพนักงานจ้างตามภารกิจก็ได้ คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนต้องระบุชื่อและตำแหน่งระดับของผู้ถูกกล่าวหา เรื่องที่กล่าวหา ชื่อและตำแหน่งระดับของผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวน และผู้ช่วยเลขานุการ (ถ้ามี)

หน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

หน้าที่ที่เป็นหลักโดยทั่วไปของกรรมการสอบสวน ก็คือ การทำหน้าที่สอบสวน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้มีการกำหนดไว้สอบสวนพิจารณา ซึ่งได้กำหนดไว้ในหมวด ๗ แห่งประกาศ ก.อบต.จังหวัดแพร่ เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ ซึ่งสามารถที่จะสรุปเป็นข้อสำคัญ ๆ ไว้ได้ ดังนี้

ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนภายในกำหนดระยะเวลา ดังนี้

(๑) ดำเนินการประชุมคณะกรรมการ แล้วแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาตามแบบ สว.๒ ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

(๒) รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาเท่าที่มีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการตาม (๑) แล้วเสร็จ

(๓) แจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการตาม (๒) แล้วเสร็จ

(๔) รวบรวมพยานหลักฐานของผู้ถูกกล่าวหาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการ ตาม (๓)

(๕) ประชุมพิจารณาลงมติและทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการตาม (๔) แล้วเสร็จ

ในกรณีคณะกรรมการสอบสวนไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานเหตุที่ทำให้การสอบสวนไม่แล้วเสร็จต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขอขยายระยะเวลาการสอบสวน ในกรณีเช่นนี้ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสั่งขยายระยะเวลาดำเนินการได้ไม่เกินสองครั้ง ๆ ละไม่เกินสามสิบวัน

การสอบสวนเรื่องใดที่คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ให้ประธานกรรมการรายงานเหตุให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลทราบเพื่อติดตามเร่งรัดการสอบสวนต่อไป

การดำเนินการทางวินัย และการสอบสวนทางวินัย

.....

การดำเนินการทางวินัย หมายถึง กระบวนการทั้งหลายที่กระทำเป็นวิธีการตามกฎหมาย ตามมาตรฐานทั่วไป หรือตามหลักเกณฑ์ เมื่อมีผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ซึ่งได้แก่ การสืบสวน การตั้งเรื่องกล่าวหา การสอบสวน การให้พ้กราชการและการให้ออกจากราชการไว้ก่อน การพิจารณาความผิด การกำหนดโทษ และการลงโทษ

จุดมุ่งหมายของการดำเนินการทางวินัยก็เพื่อให้ได้ความจริงว่าผู้ที่ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดในกรณีใดหรือไม่ ให้เป็นไปโดยยุติธรรมตามกระบวนการทางกฎหมาย ให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษและไม่ให้ลงโทษผู้ไม่มีความผิด ให้การลงโทษเป็นไปโดยเหมาะสมกับความผิด และเพื่อให้การลงโทษไปโดยสุจริต

การสอบสวนทางวินัย คือ การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อที่จะให้ได้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ หรือพิสูจน์เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาข้าราชการ หรือ ลูกจ้างว่ากระทำผิดวินัย ไม่ว่าจะร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง เพื่อให้ได้ความจริงและความยุติธรรม และพิจารณาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยจริงหรือไม่ อย่างไร และถ้ากระทำผิดวินัยแล้วควรจะได้รับโทษสถานใด ด้วย กล่าวคือการสอบสวนทางวินัยก็คือกระบวนการหนึ่งในการดำเนินการทางวินัยนั่นเอง

การรวบรวมพยานหลักฐาน

.....

การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาน้ำหนักของพยานหลักฐาน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการสอบสวนแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

พยานหลักฐานในการสอบสวน

พยานหลักฐานในการสอบสวน มีอยู่ ๓ ประเภทด้วยกัน คือ พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ซึ่งทั้ง ๓ ประเภทนี้ มีลักษณะเฉพาะของแต่ละประเภทที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

๑. พยานบุคคล หมายถึง พยานที่เป็นตัวคน ที่รู้เห็นเหตุการณ์ อันเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ในการสอบสวนครั้งนั้นๆ ซึ่งได้มาให้การต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวน และคณะกรรมการสอบสวนได้จดบันทึกถ้อยคำไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

๒. พยานเอกสาร หมายถึง ข้อความใดๆ ในเอกสารที่มีการอ้างอิงเป็นพยาน โดยอาศัยการสื่อความหมายของข้อความนั้นมาพิสูจน์ความจริง

๓. พยานวัตถุ หมายถึง สิ่งของใดๆ ที่มีการอ้างอิงเป็นพยานโดยที่เป็นการใช้สภาพ หรือลักษณะของสิ่งของนั้นๆ มาพิสูจน์ความจริง

*****

ในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆไม่ว่าจะเป็นบุคคล เอกสาร และหรือวัตถุใดๆ ในบางครั้งจะพบว่ามีความจำนวนมาก ทำให้เสียเวลาในการรวบรวมพยานหลักฐาน และมีผลให้ต้องใช้เวลาในการสอบสวนนานมากตามไปด้วย โดยที่บางเรื่องอาจใช้เวลาถึง ๒-๓ เดือน เป็นอย่างน้อย และบางเรื่องก็อาจใช้เวลาถึง ๗ - ๘ เดือน ก็เป็นไปได้ ฉะนั้น จึงต้องอาศัยการประสานงานที่ดี มีประสิทธิภาพของคณะกรรมการสอบสวน

ข้อปฏิบัติในการสอบถ้อยคำผู้ถูกกล่าวหา/พยาน

๑. การเริ่มต้นสนทนา ถือเป็นจุดเริ่มต้นของคณะกรรมการสอบสวนโดยใช้คำพูด ที่เหมาะสมและสุภาพ พูดเสียงดังฟังชัดและรู้เรื่อง ควรมีลักษณะที่เป็นการสนทนา

๒. การเตรียมประเด็นคำถามล่วงหน้า ควรมีการกำหนดประเด็นล่วงหน้า และมีการลำดับขั้นตอนหรือกรอบในการซักถามหรือสอบปากคำเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์และครบถ้วน ในระหว่างสอบถ้อยคำ ประเด็นอาจเปลี่ยน ต้องตั้งรับและจับประเด็นให้ได้

๓. ควรนำหลักจิตวิทยามาใช้ประกอบการสอบถ้อยคำ เช่น จิตวิทยาการรับรู้ จิตวิทยาการสร้างแรงจูงใจ จิตวิทยาด้านความรู้สึกและอารมณ์ หรือจิตวิทยาด้านบุคลิกภาพ เป็นต้น ซึ่งการนำหลักจิตวิทยามาใช้จะทำให้เราเข้าใจ เข้าถึง ตัวตนที่แท้จริงของผู้ถูกกล่าวหา/พยาน ซึ่งอาจสังเกต จากการพูดคุย และอากัปกริยาของผู้ถูกกล่าวหา/พยาน

๔. การรับฟังข้อเท็จจริง ต้องจัดระบบและวางแผนในการสอบสวน ควรรับฟังข้อเท็จจริงด้วยความตั้งใจและต้องรับฟังเรื่องที่ถูกกล่าวหา/พยานอยากจะเล่าก่อนที่จะซักถาม ควรมีหลักการในการซักถาม ควรรู้ว่าต้องซักถามอย่างไร มีประเด็นอะไรที่ควรต้องซักถาม เพื่อให้เกิดความชัดเจน ควรระมัดระวังในการซักถามข้อเท็จจริง เพราะการซักถามอาจได้ประเด็นที่ไม่ครอบคลุม

๕. การจับประเด็น ต้องจับประเด็นสำคัญๆ ควรสรุปและทวนการสอบถ้อยคำเป็นระยะๆ ต้องจดบันทึกย่อในระหว่างสอบข้อเท็จจริงด้วย เพื่อจะได้ไม่หลุดประเด็นสำคัญ ๆ

ฐานความผิดทางวินัย และโทษทางวินัย

ฐานความผิดทางวินัยมีทั้งสิ้น ๑๘ ฐาน ตามที่กำหนดไว้ในประกาศ ก.อบต.จังหวัดแพร่ เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ ข้อ ๖ - ๒๓ มีดังนี้

๑. ฐานไม่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย
๒. ฐานไม่ซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม
- ๒.๒ ฐานอาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์
- ๒.๓ ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ “ฐานทุจริต” (เป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง)
๓. ฐานไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดี หรือความก้าวหน้าแก่ราชการ
๔. ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความอดทน/ไม่เอาใจใส่/ไม่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของราชการ/ฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ (หากเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง)
๕. ฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบ กฎหมาย มติ ค.ร.ม. และนโยบายของรัฐบาล (หากเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง)
๖. ฐานไม่สนใจและรับทราบเหตุการณ์เคลื่อนไหวอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อประเทศชาติ และไม่ป้องกันภัยอันตรายนั้น
๗. ฐานไม่รักษาความลับของราชการ (หากเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง)
๘. ฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา (หากเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง)
๙. ฐานกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน
๑๐. ฐานรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา (หากเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง)
๑๑. ฐานไม่ถือและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของราชการ
- ๑๒.๑ ฐานละทิ้งหน้าที่ราชการ (หากเสียหายอย่างร้ายแรงเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง)
- ๑๒.๒ ฐานละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันเกินกว่าสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร/ฐานมีพฤติการณ์ตั้งใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบ
๑๓. ฐานไม่สุภาพเรียบร้อย/ไม่รักษาความสามัคคี/ไม่ช่วยเหลือกัน (ระหว่างพนักงานส่วนท้องถิ่นหรือผู้ร่วมปฏิบัติราชการ)
๑๔. ฐานไม่ให้การต้อนรับ//ไม่ให้ความสะดวก/ไม่ให้ความเป็นธรรม/ไม่ให้การสงเคราะห์/ดูหมิ่น/เหยียดหยาม/กดขี่/ข่มเหง (ประชาชนผู้มาติดต่อราชการ) (หากดูหมิ่น/เหยียดหยาม/กดขี่/ข่มเหงอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง)
๑๕. ฐานกระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
๑๖. ฐานเป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือตำแหน่งที่มีลักษณะคล้ายกัน

๑๗. ฐานวางตนไม่เป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

๑๘. ฐานประพฤติดื้อ (หากได้รับโทษจำคุก/กระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติดื้ออย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง)

โทษทางวินัย

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน คือ

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดขั้นเงินเดือน
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

โทษทั้ง ๕ สถาน แบ่งได้เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑. โทษสำหรับการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่ ไล่ออก ปลดออก ซึ่งหากมีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษก็ได้ แต่ห้ามมิให้ลดโทษต่ำกว่าปลดออก

๒. โทษสำหรับความผิดวินัยที่ไม่ถึงขั้นร้ายแรง ได้แก่ ลดขั้นเงินเดือน หรือตัดเงินเดือน ซึ่งหากมีเหตุอันควรลดหย่อนจะนำมาประกอบการพิจารณาลดโทษจากลดขั้นเงินเดือนเป็นตัดเงินเดือน หรือจากโทษตัดเงินเดือนเป็นภาคทัณฑ์ก็ได้

๓. โทษสำหรับความผิดวินัยเพียงเล็กน้อย ได้แก่ ภาคทัณฑ์ และหากเป็นความผิดวินัยครั้งแรกจะงดโทษให้โดยถือว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก็ได้

การลงโทษทางวินัยแก่ผู้กระทำผิดทางวินัยในแต่ละระดับนั้น คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยจะเป็นผู้เสนอความเห็น โดยผู้สั่งแต่งตั้งจะต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาหรือสั่งลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด นอกจากนี้จะต้องนำหลักมโนธรรม หลักความเป็นธรรม และนโยบายของทางราชการมาประกอบการพิจารณาด้วย

รายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย

เมื่อคณะกรรมการสอบสวน ได้รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาเท่าที่มีและพยานหลักฐานของฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา/พยานเสร็จแล้ว คณะกรรมการสอบสวน จะต้องประชุมพิจารณาลงมติเกี่ยวกับความผิดวินัยของผู้ถูกกล่าวหา โดยหลังจากนี้คณะกรรมการสอบสวนจะต้องทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งมีรายละเอียดที่สำคัญ คือ

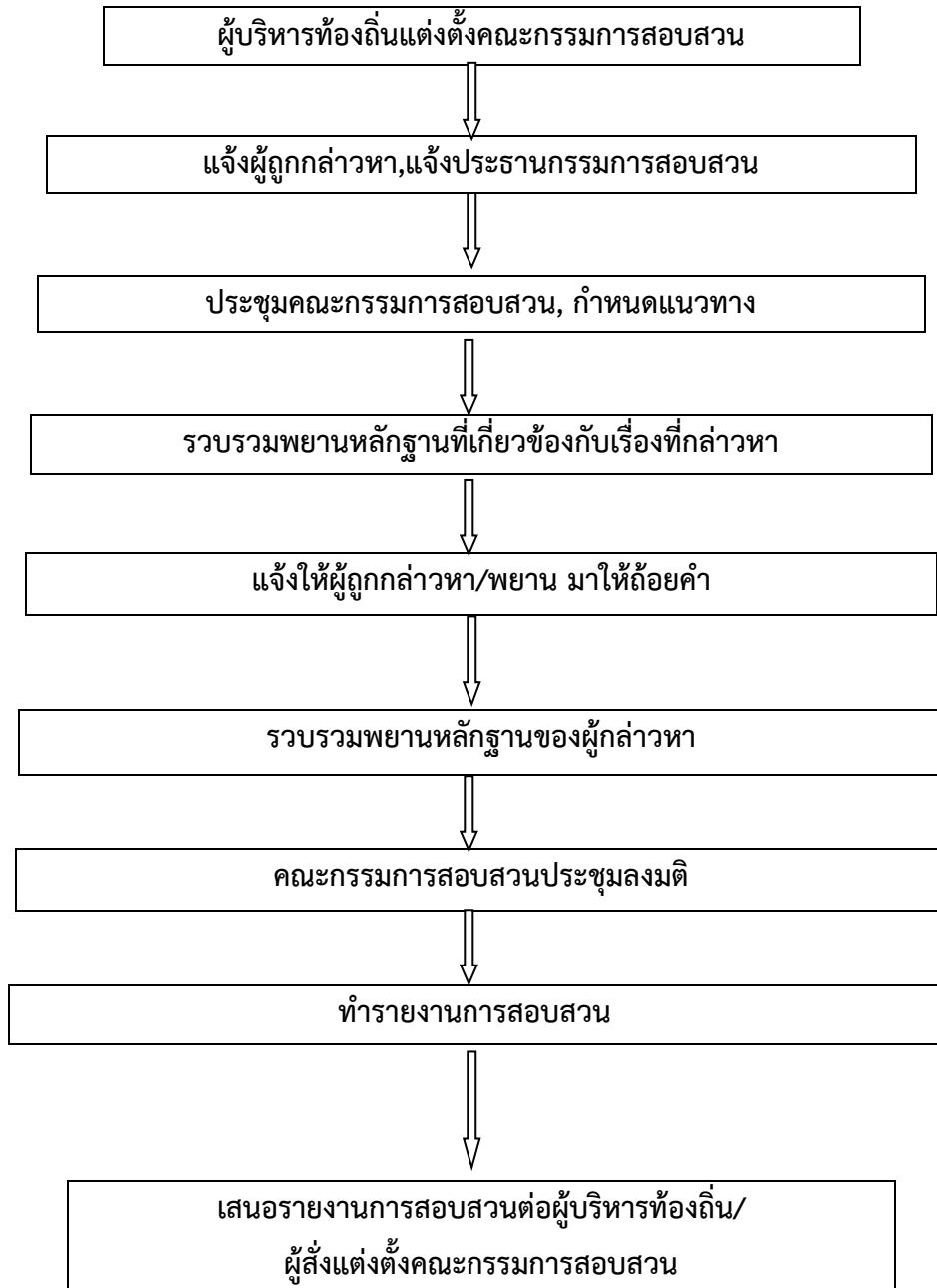
(๑) การสรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานว่ามีอย่างใดบ้าง

(๒) วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหากับพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหา และ

(๓) ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวนว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่อย่างไร ถ้าผิดเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามข้อใด และควรได้รับโทษสถานใดด้วย

ภาคผนวก

แผนผังกระบวนการสอบสวนทางวินัย

กรณีมีมูลว่ากระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

